



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 68/2011-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 23. februára 2011 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti P., s. r. o., B., zastúpenej advokátom Mgr. J. H., B., vo veci namietaného porušenia jej práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 14 CoE 352/2010-34 z 30. novembra 2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti P., s. r. o., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 11. februára 2011 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti P., s. r. o., B. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom Mgr. J. H., B., ktorou namieta porušenie svojich práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej

len „dodatkový protokol“) uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) č. k. 14 CoE 352/2010-34 z 30. novembra 2010 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľka sa v rámci svojej podnikateľskej činnosti zaoberá inter alia poskytovaním úverov z vlastných zdrojov. Na základe zmluvy o úvere uzavretej 6. júla 2005 (ďalej len „zmluva“) so Š. M., V. D. (ďalej len „dlžník“), mu sťažovateľka poskytla úver v sume 165,97 €, ktorý spolu s ďalšími poplatkami jej bol povinný vrátiť v 12 mesačných splátkach. Na zabezpečenie úveru bolo v zmluve priamo dojednané, že splnomocnený zástupca dlžníka priamo určený v zmluve je oprávnený, v prípade, že dlžník neplní svoje povinnosti vyplývajúce zo zmluvy, podpísať notársku zápisnica o uznaní dlhu. Keďže dlžník neuhradil dve po sebe idúce splátky, úver poskytnutý sťažovateľkou sa stal okamžite splatným a v nadväznosti na podmienky dojednané v zmluve bola 17. novembra 2005 notárom spísaná notárska zápisnica, na základe ktorej bol 20. februára 2006 podaný návrh na výkon exekúcie súdnemu exekútorovi. Súdny exekútor na základe poverenia udeleného Okresným súdom Lučenec (ďalej len „okresný súd“) začal 27. apríla 2006 nútený výkon rozhodnutia, t. j. exekúciu. Následne sťažovateľka podala návrh na zmenu súdneho exekútora. Okresný súd uznesením č. k. 14 Er 305/2006-16 z 13. septembra 2010 vyhlásil exekúciu za neprípustnú a exekúciu zastavil, zároveň zamietol návrh sťažovateľky na zmenu súdneho exekútora. Krajský súd napadnutým uznesením potvrdil okresným súdom vydané prvostupňové uznesenie ako vecne správne.

Podľa názoru sťažovateľky napadnutým uznesením krajského súdu a postupom okresného súdu a krajského súdu, ktorý mu predchádzal, boli porušené jej *„základné práva a slobody vyplývajúce z článku 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd... v príčinnej súvislosti s vyššie uvedeným porušením práva na spravodlivý proces boli... porušené aj základné práva a slobody... vyplývajúce z 1 Dodatkového protokolu Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd...“*.

Sťažovateľka poukázala na judikatúru ústavného súdu a okresnému súdu a krajskému súdu, ktorý napadnutým rozhodnutím odobril postup a rozhodnutie okresného súdu, vytkla porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru z dôvodu porušenia princípu rovnosti zbraní

a kontradiktórnosti konania, keď uviedla: „*Okresný súd z vlastného podnetu, tj. bez podnetu exekútora, sťažovateľa alebo povinného, zahájil konanie na zastavenie exekúcie, pričom pred zahájením tohto konania neposkytol priestor účastníkom exekučného konania vyjadriť sa k zahájeniu konania o zastavení exekúcie.*

Týmto postupom okresný súd porušil zákonom a ústavou garantovanú rovnosť strán, keďže zahájením konania z vlastného podnetu jednoznačne nahradil vôľu jedného z účastníkov exekúcie na úkor sťažovateľa, ktorý zahájením konania stratil právnu istotu a legitímne očakávanie užívať svoj majetok, nastolený vydaním poverenia na vykonanie exekúcie a následným zahájením núteného výkonu práva, tzv. exekúciou.“

Sťažovateľka v sťažnosti v rámci svojej argumentácie uviedla, že „d'alším porušením okresného súdu a krajského súdu v priebehu konania na zastavenie exekúcie, vyplývajúce z odôvodnenia predmetných rozhodnutí, je vykonanie dokazovania z vlastného podnetu a bez znalosti vôle účastníkov konania, a to opätovným preskúmaním exekučného titulu a súvisiacich dokladov najmä predmetne zmluvy o úvere. V priebehu tohto konania súd nedal priestor na vyjadrenie účastníkom konania k vykonaným dôkazom ani nedal možnosť navrhnúť nové dôkazy v tomto konaní, ktoré by zvrátili jeho rozhodnutie zastaviť exekúciu. Táto skutočnosť je významným porušením povinnosti súdu oboznámiť účastníkov konania o vykonaných dôkazoch a možnosti účastníkov sa k týmto vyjadriť alebo navrhnúť nové dôkazy.

Dokonca samotné vykonanie dokazovania bez vyjadrenia účastníkov môže byť kontradiktórne k vôli týchto účastníkov, kedy napr. povinný si je vedomý a má záujem plniť si svoje povinnosti voči sťažovateľovi formou núteného výkonu práva, tj. exekúcie, ale súd týmto konaním na zastavenie exekúcie a dokazovania toto právo bez znalosti vôle povinnému odoberie a exekúciu zastaví ako v tomto prípade pričom, ale povinnosť dlžníka plniť zostáva zachovaná spolu s povinnosťou hrať príslušenstvo a istinu tejto pohľadávky, čím sa zvyšuje celkový záväzok povinného.

Na záver okresný súd a krajský súd svojím rozhodnutím zlomil právnu istotu účastníkov exekúcie, teda povinného a aj sťažovateľa a aj ich oprávnené očakávanie užívať svoj majetok nastolený vydaním poverenia na vykonanie exekúcie bez splnenia zákonných povinností a porušením základných práv a slobôd... V nadväznosti na porušenie práva na

spravodlivý proces krajský súd porušil svojím rozhodnutím právoplatne zastaviť exekučné konania voči povinnému aj práva sťažovateľa pokojne užívať svoj majetok...“.

V ďalšom sťažovateľka poukázala na konkrétne rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva a argumentovala tým, že „... došlo k zásahu do... práva pokojne užívať majetok zo strany štátneho orgánu tým, že súd odmietol zmenu exekútora (v už prebiehajúcom exekučnom konaní) a zároveň exekúciu zastavil, čím znemožnil nútený výkon práva, na ktorý sťažovateľovi vznikol, na základe zmluvy o úvere nárok a ktorý bol zabezpečený zákonom predvídaným exekučným titulom pod dohľadom súdu. Uvedený zásah do vlastníckych práv sťažovateľa nie je v súlade s požiadavkami Protokolu 1 Dohovoru druhej vety a predstavuje zásah do pokojného užívania majetku sťažovateľa resp. predstavuje *de facto* zbavenie vlastníctva.“.

Sťažovateľka na základe uvedeného navrhla, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo spoločnosti P., s. r. o. na spravodlivý proces vyplývajúce z článku 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd a na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd bolo porušené uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici, sp. zn. 14CoE 352/2010-34 zo dňa 30. 11. 2010.

2. Uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici, sp. zn. 14CoE 352/2010-34 zo dňa 30. 11. 2010 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

3. Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva spoločnosti P., s. r. o. primerané finančné zadostučinenie v peniazoch v sume 2 123,82 Eur..., ktoré mu zaplatí krajský súd do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia na účet...

4. Krajský súd v Trenčíne je povinný uhradiť spoločnosti P., s. r. o. trovy právneho zastúpenia v sume 203,00 EUR s DPH... na účet právneho zástupcu J. H., advokáta... do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na jeho odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

V sťažnosti je oddelený petit od jej ostatných častí. Ústavný súd je podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde viazaný návrhom na začatie konania. Viazanosť ústavného súdu návrhom sa vzťahuje zvlášť na návrh výroku rozhodnutia, ktorého sa sťažovateľka domáhala. Ústavný súd môže rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľka domáha v petite svojej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorý označila za porušovateľa svojich práv (čl. 2 ods. 2 ústavy).

Vychádzajúc z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy možno konštatovať, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne. Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu

do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých namietal, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (IV. ÚS 92/04, III. ÚS 168/05).

K namietanému porušeniu práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

Sťažovateľka namietala porušenie svojho práva „*na spravodlivý proces*“ podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a to v rozsahu porušenia princípu „... *rovnosti zbraní a kontradiktórnosti...*“ napadnutým uznesením, pričom na podporu svojho záveru o porušení označeného práva uviedla argumentáciu citovanú v časti I tohto uznesenia.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

V rozsahu sťažovateľkou namietaných porušení ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sťažovateľky zisťoval, či ochranu tomuto právu neposkytujú všeobecné súdy na základe opravných prostriedkov jej dostupných, ktoré možno považovať za účinné právne prostriedky nápravy namietaného porušenia označeného práva.

Z obsahu sťažnosti v posudzovanej časti a k nej pripojených príloh vyplýva, že v danom prípade sťažovateľka pred podaním sťažnosti ústavnému súdu nevyčerpala všetky

právne prostriedky, ktoré jej zákon na ochranu jej základných práv a slobôd v systéme všeobecných súdov účinne poskytuje, keďže nepodala dovolanie proti napadnutému uzneseniu krajského súdu, a to napriek tomu, že v sťažnosti uvádzané dôvody sú dovolacími dôvodmi podľa § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“). Podľa uvedenej právnej normy dovolanie je tiež prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom. Ak teda okresný súd v exekučnej veci podľa tvrdenia sťažovateľky neposkytol účastníkovi/účastníkom (sťažovateľke) „priestor na vyjadrenie... k vykonaným dôkazom ani nedal možnosť navrhnúť nové dôkazy v tomto konaní, ktoré by zvrátili jeho rozhodnutie zastaviť exekúciu“, a navyše súdy rozhodujúce v tejto veci neoboznámili účastníkov/sťažovateľku s vykonanými dôkazmi, „táto skutočnosť je významným porušením povinnosti súdu oboznámiť účastníkov konania o vykonaných dôkazoch a možnosti účastníkov sa k týmto vyjadriť alebo navrhnúť nové dôkazy“, potom exekučný súd (teda aj krajský súd napadnutým uznesením) odňali sťažovateľke možnosť konať pred súdom [§ 237 písm. f) OSP].

Pokiaľ sťažovateľka pri svojej argumentácii o danosti právomoci ústavného súdu na prerokovanie tejto sťažnosti uviedla, že v zmysle § 238 ods. 5 OSP podľa nej nie je prípustné dovolanie proti napadnutému uzneseniu z dôvodu hodnoty konania (ktorú podľa nej predstavuje v exekučnom konaní vymáhaná istina 165,97 €), túto argumentáciu ústavný súd neakceptoval. Podľa názoru ústavného súdu neprípustnosť dovolania ustanovenú v § 238 ods. 5 OSP podľa kritéria hodnoty sporu nie je možné vzťahovať na exekučné konania a v nich vydané rozhodnutia o neprípustnosti a zastavení exekúcie, pretože rozhodnutia tohto charakteru nie sú rozhodnutiami súdov, ktorými sa konštituuje či deklaruje existencia či neexistencia samotného hmotnoprávneho nároku účastníka konania spočívajúceho v peňažnom plnení.

Vzhľadom na to, že sťažovateľka napriek uvedeným skutočnostiam dovolanie nevyužila, ústavný súd vychádzajúc zo svojej subsidiárnej právomoci odmietol jej sťažnosť aj pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Z rovnakého dôvodu (pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie) by musel ústavný súd odmietnuť sťažnosť sťažovateľky aj v prípade, ak by neplatilo už uvedené, pretože sťažovateľka nosné dôvody ňou použité v konaní pred ústavným súdom netvrdila/nepoužila v rámci podaného odvolania proti prvostupňovému uzneseniu o zastavení exekučného konania, v ktorom vôbec nenamietala porušenie jej práva konať pred súdom. Podľa ustálenej rozhodovacej praxe (napr. IV. ÚS 303/04) ak sťažovateľka v odvolacom konaní neuviedla tie dôvody, ktorými odôvodnila sťažnosť podanú ústavnému súdu, nesplnila základný ústavný predpoklad na to, aby bola založená právomoc ústavného súdu.

Nad rámec už uvedených dôvodov ústavný súd poukazuje aj na ustálenú judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), ktorý v rozsudku z 27. januára 2007 vydanom pod sp. zn. 3 Cdo 164/1996 publikovanom v Zbierke stanovísk a rozhodnutí pod č. R 58/1997 uviedol, že *„súdna exekúcia môže byť nariadená len na základe titulu, ktorý je vykonateľný po stránke formálnej a materiálnej. Ak bude exekúcia podľa titulu, ktorý tieto požiadavky nespĺňa, aj napriek tomu nesprávne nariadená, musí byť v každom štádiu konania i bez návrhu zastavená.“*

K namietanému porušeniu práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu

Sťažovateľka namietala aj porušenie práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu, pričom v sťažnosti argumentovala dôvodmi uvedenými v časti I tohto uznesenia.

Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická osoba alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva. Predchádzajúce ustanovenie však nebráni právu štátu prijímať zákony, ktoré považuje za nevyhnutné, aby upravil užívanie majetku v súlade so všeobecným záujmom alebo zabezpečil platenie daní alebo iných poplatkov alebo pokút.

K namietanému porušeniu práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu ústavný súd považuje predovšetkým za potrebné upriamiť pozornosť na svoju stabilizovanú judikatúru, súčasťou ktorej je aj právny názor, podľa ktorého všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a práv hmotného charakteru, ak toto porušenie nevyplynie z toho, že všeobecný súd súčasne porušil aj ústavnoprosesné princípy postupu vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy, resp. čl. 6 dohovoru. Keďže ústavný súd nezistil porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, nemohlo dôjsť ani k porušeniu ňou označeného práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu. V opačnom prípade by sa ústavný súd stal opravnou inštanciou voči všeobecným súdom, a nie súdnym orgánom ochrany ústavnosti podľa čl. 124 ústavy v spojení s čl. 127 ods. 1 ústavy. Ústavný súd by takým postupom nahradzoval skutkové a právne závery v rozhodnutiach všeobecných súdov, ale bez toho, aby vykonal dokazovanie, ktoré je základom na to, aby sa vytvoril skutkový základ rozhodnutí všeobecných súdov a jeho subsumpcia pod príslušné právne normy (obdobne napr. II. ÚS 71/07, III. ÚS 26/08, IV. ÚS 82/09, III. ÚS 103/2010).

Ústavný súd navyše po preskúmaní napadnutého uznesenia krajského súdu v spojení s uznesením súdu prvého stupňa dospel k záveru, že z odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu nemožno vyvodit' nič, čo by signalizovalo, že ním došlo k zásahu do práva pokojne užívať majetok podľa čl. 1 dodatkového protokolu. Všeobecné súdy svojím postupom aplikovali zákony podľa ich obsahu (v danom prípade predovšetkým ustanovenia Exekučného poriadku) a rozhodovali v zmysle ustálenej judikatúry formulovanej najvyšším súdom.

Ústavný súd konštatuje, že z tohto dôvodu nie je daná ani príčinná súvislosť medzi napadnutým uznesením krajského súdu a právom podľa čl. 1 dodatkového protokolu, ktorá by zakladala možnosť vysloviť porušenie tohto práva po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie. Preto je sťažnosť v tomto rozsahu zjavne neopodstatnená podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde a ústavný súd ju z toho dôvodu pri jej predbežnom prerokovaní odmietol.

Pretože sťažnosť bola odmietnutá ako celok, ústavný súd o ďalších nárokoch na ochranu ústavnosti uplatnených sťažovateľkou v sťažnosti nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. februára 2011